

Kulttuuriperintöstrategia

Ohjausryhmän kokous 4

Aika: 5.11.2021 klo 12.00-14.00 Teams

Osallistujat: Riitta Kaivosoja (puheenjohtaja), ylijohtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
~~Cecilia af Forselles, ylikirjastonhoitaja, Kansalliskirjasto~~
~~Erja Heikkinen, johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö~~
Henrik Jansson, luontopalvelujohtaja, Metsähallitus
Jarmo Joutsensaari, johtaja, Väylävirasto
Ilari Kurri, johtaja, Suomenlinnan hoitokunta
Mikko Kuutti, apulaisjohtaja, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI
Leena Lahdenvesi-Korhonen, kehitysjohtaja, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus
Vesa-Matti Lahti, johtava asiantuntija, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
Kristina Linnovaara, arkistonjohtaja, Svenska litteratursällskapet i Finland
Maria Lähtenmäki, professori, Itä-Suomen yliopisto
Hanna Lämsä, toiminnanjohtaja, Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura
Aslak Uula Länsman, Saamelaiskäräjät
~~Susanna Markkola, kulttuurimatkailun asiantuntija, Järvi-Suomen suuralueen aluepäällikkö, Business Finland/Visit Finland~~
Mikko Martikainen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö
Tiina Merisalo, pääjohtaja, Museovirasto
~~Tuija Mikkonen, ympäristöneuvos, ympäristöministeriö~~
Jussi Nuorteva, pääjohtaja, Kansallisarkisto
Markku Oinonen, yksikönjohtaja, Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS
Riitta Ojanperä, kokoelmahallintaosaston johtaja, Kansallisgalleria
Jouni Pääkkölä, kirjastopalvelujohtaja, Oulun kaupunginkirjasto/Yleisten kirjastojen neuvosto
Johanna Selkee, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto
Marianne Selkäinaho, maaseutuyllitarkastaja, maa- ja metsätalousministeriö
Anna Sivula, professori, Turun yliopisto
Sampo Suihko, hallituksen puheenjohtaja, Suomen Kotiseutuliitto

Sihteeristö: Mirva Mattila, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
Riikka Mäkinen, asiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö
Eeva Teräsvirta, erikoisasiantuntija, Museovirasto

Työryhmä: Minna Karvonen (työryhmän puheenjohtaja), johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Hanna Hämäläinen, suunnittelija, ympäristöministeriö
Anne Luoto-Halvari, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Mirva Mattila, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
Tapani Sainio, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
Ulla Salmela, kehittämisjohtaja (vs.), Museovirasto
Päivi Salonen, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
Riitta Vanhatalo, toiminnanjohtaja, Suomen Kotiseutuliitto

Kutsuttuna: Mikko Hartikainen, opetusneuvos, Opetushallitus
Leena Tokila, toimitusjohtaja, Suomen museoliitto
Anna Kirveennummi, projektitutkija, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Muistio

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.02.

Ohjausryhmässä on tapahtunut jäsenvaihdoksia. Museoliiton edustajana on aloittanut toimitusjohtaja Leena Tokila ja Opetushallituksen edustajana Mikko Hartikainen. Lisäksi Saamelaiskäräjien nimeämänä varajäsenenä vuoden loppuun toimii Aslak Uula Länsman.

2. Asialistan hyväksyminen ja edellisen kokouksen muistio

Asialista hyväksyttiin ja edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Tulevaisuustyöpajan 6.9. tulokset

Anna Kirveennummi Tulevaisuuden tutkimuskeskuksesta alusti 6.9. ohjausryhmälle järjestetyn tulevaisuustyöpajan tuloksista. Kaksituntisessa työpajassa visioitiin pienryhmissä kulttuuriperintöjen muotoja, merkityksiä ja käyttöä vuonna 2070. Tavoitteena oli tarkastella kulttuuriperintöä uusista näkökulmista: mitä uutta kulttuuriperintöihin kuuluu, missä tilanteissa kulttuuriperinnöt elävät, mitä kulttuuriperintötyö tulevaisuuden konteksteissa on. Menetelmänä oli tulevaisuusajattelu, jossa painotetaan toisin tekemistä, asioiden parantamista ja muutosta.

Tulokset on ryhmitelty neljään muutosvoimaan perustuvaan tulevaisuuskuvaan: ekologinen kestävyys, digitaalisuus, kansalaisyhteiskunta, sekä nykytilan jatkuminen, jossa taloudelliseen tehokkuuteen perustuvat painotukset. Yhteistä kaikissa tulevaisuuskuvaissa oli toive arvostuksesta ja ihmisille arvokkaiden asioiden hallinnasta.

Aineistossa keskusteluiden säikeitä ja alkuja, sanojen käyttö erilaisista arvolähdöistä, ja paljon latautuneita käsitteitä, joiden mukana tulee politiikkaa, paljon haasteita jatkossa. Jatkotyössä tehtävä valintoja mm. käsitteiden osalta. Kulttuuriperintö ei ole vain hyvää, ja se edustaa eri ihmisille eri arvoja, tekemisissä moninaisuuden kanssa.

Ohjausryhmän kommentit:

- kiinnostava, mutta vaikea aihe, aineisto jo nyt erinomaista
- kulttuuriperintöalan toimijoiden oltava mukana keskustelussa kertakäyttö – kiertotalous – keskusteluissa. Valintojen mosaiikki tulee keskiöön tulevaisuudessa; tämä aika vaatii aktiivista keskustelua. Valtaa käyttävät valitsevat, mikä aikanaan siivilöityy perinnöksi.
- tärkeitä myös himmeät ja vähemmän julkiset kulttuurit, jotka eivät ensimmäisenä nouse esiin
- arvovalinta: kulttuuri, luonto, ykseys – meneekö ykseys läpi kaikki tasojen vai keskittykö heimoihin?
- kulttuuriperinnöt -sana arveluttavaa: negatiivinen miellelyhtymä useasta kilpailevasta kulttuuriperinnöstä
- kulttuuriperintötyön fokuksen muuttuminen nykyisen ymmärtäjäksi, tulevaisuuden luotaajaksi; onko tulevaisuuden kulttuuriperintötyö kuplien hallinnointia? Onko kuplat tulossa väistämättä? Miten kasvattajat otettu huomioon?
- suomen kielen terminologiasta hyvä pitää kiinni ja sitä on syytä myös jatkaa, mm. kulttuuriympäristö suomalainen luomus
- käsitteen määrittelyä on jatkettava, että saadaan siitä kansainvälisesti keskustelukelpoinen
- kulttuuriperintö sisältää terminä jotain joka on arvokasta. Terminologian selventäminen on tärkeää.

- rakenne monitahoinen, jossa paljon eri käsitteitä (mm. aineeton kulttuuriperintö, asiakirjallinen kulttuuriperintö, maailmanperintö) – viitekehys, jonka pohjalta jaottelu, mitä kuuluu mihinkin; esim. kielet (saamelainen, suomenruotsalainen kulttuuriperintö), huomio jatkossa myös uusien suomalaisten ryhmien kulttuuriperintöihin, jotka vaikuttavat meidänkin kulttuuriperintöön

4. Keskustelukompassien, webinaarien ja työpajojen alustavat tulokset Korkeakouluharjoittelija Maria Karjalainen esitteli koosteen tuloksista.

- vastauksia saapui määräajassa 33, lasten kompassiin 4 vastausta
- eniten vastauksia teemaan ”välittäminen, vaaliminen ja käyttö”
- avainsanat: digitaalisuus, identiteetti, kestävyys, poikkitieteellisyys, kulttuuriperintökasvatus ratkaisuna, perinteet, resurssit, tutkimus, verkostot, yhteistyö, vähemmistöt
- talouswebinaarissa nousi esiin yhteistyö, kulttuuriperintö silta eri toimijoiden välille ja menneisyyden ja nykyisyyden välillä
- kestävän kehityksen webinaari: vanhat tavat vahvemmin esiin, mahdollisuus tulevaisuuden ratkaisuille

Ohjausryhmän kommentit:

- työryhmä tuottanut paljon tausta-aineistoa ohjausryhmälle, auttaa strategiatyössä eteenpäin
- vastauksissa viitattiin opetussuunnitelmaan: kulttuuriperintö käsitteenä ylevä, kouluissa ei käsitellä arkisena asiana, sanoitus ei selkeää; perinnetoimijoilta toive, että käden taidot ja osaaminen palaisivat kouluihin paremmin

5. Kulttuuriperintöstrategian teemat

Johtaja Minna Karvonen esitteli työryhmän luonnoksen kulttuuriperintöstrategian jatkokehityksi teemoiksi.

- luonnos dispositio, jonka pohjalta tarkoitus rakentaa strategialinjaukset
- ohjausryhmä mukaan kirjoittamaan ja kommentoimaan, rakennetaan käsitteiden ja rakenteiden perustalle, tarkennuksia ja valintoja tulossa seuraavaan kokoukseen

Ohjausryhmän kommentit:

- valtava kokonaisuus, joka jäsentynyt hienosti, teemoittelu ansiokas
- kokouksissa keskustellut teemat nostettu esiin, toivottu struktuuri näkyä luonnoksessa
- ulottuvuuksia Arkkitehtuuripoliittiseen ohjelmaan, liittyvät toisiinsa ja teemat samoja, mm. yhteiskunnallinen muutos ja ymmärrys, mitkä asiat liittyvät fokuksessa oleviin teemoihin
- läpileikkaaviin teemoihin tulisi lisätä myös taidot (liittyy osaamiseen, miten sovelletaan kokemusta, taitoja ym.), ylisukupolvisuus voisi olla myös läpileikkaava teema: ajallinen sillan rakentaja, sukupolvien yhteydet
- taito tärkeä kokemus ja tärkeä olla mukana, arvostaminen tulee vahvemmin esiin
- kansainvälisyys läpileikkaava teema, koska koskee jokaista teemaa

6. Hankkeen aikataulu

Ohjausryhmän sihteeri Eeva Teräsvirta esitteli hankkeen loppukauden aikataulun.

- kaksi työpajaa: 9.11. kulttuuriperintö ja tieto ja 29.11. tulevaisuuden kulttuuriperintö
- webinaarit 13.12. ja helmikuussa 2022

Ohjausryhmä päätti esityksen mukaisesti, että lisätään keväälle yksi kokous. Tekninen sihteeri Tarja Kurki lähettää kokouskutsut. Kokouspaikka tarkentuu myöhemmin. Ohjausryhmän kokoukset vuonna 2022:

- 19.1. klo 13-15

- 18.2. klo 13-15

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous on 8.12. klo 12-14 Teamsissa.

Kokouksen aiheina mm.

- strategiatekstin käsittely
- kulttuuriperintöbarometri

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.38.